

Vousvoyeren voor respect

Pieter Pauw (www.pieterpauw.eu)

Nederlanders zijn zo heerlijk gelijk en lekker onder elkaar dat zelfs de premier ‚Mark‘ wordt genoemd op televisie. ‚We‘ denken schijnbaar dat tutoyeren de omgang tussen burger en politiek, en in de samenleving in het algemeen gemakkelijker maakt. Ondertussen klagen er steeds meer mensen over normvervaging en de toenemende grofheid in de samenleving. Vousvoyeren zou alles kunnen verbeteren. Want gepaste afstand creëert wederzijds respect, zo is hier in Duitsland te leren.

Mijn mond valt open van verbazing wanneer ik premier Rutte met ‚jij‘ aangesproken zie worden op de Nederlandse televisie. Het tutoyeren van een premier is totaal verkeerd, want het ambt vereist aanzien, nog los van de vraag hoe de premier in kwestie zijn werk doet. Lekker tutoyeren in een humoristische show doen premier Rutte en de politiek geen goed. Dat overbrugt niet de kloof tussen burger en politicus, maar tussen de personen Henk en Mark. Premier Rutte wordt als politicus uitgenodigd, maar laat zich tutoyeren als een vriend. Een vorm van populisme die onhandig uitpakt: wie miljarden moet bezuinigen kan bij Henk beter bekend staan als goed politicus dan als leuke vent.

Niet alleen premier Rutte laat zich als vriend tutoyeren. Anderhalf jaar geleden belde ik een voor mij toen nog onbekend lid van de Tweede Kamer. Diep van binnen is dat spannend, want ik bel niet iedere dag met mensen met zulke belangrijke functies. Maar het kamerlid in kwestie zei meteen: ‚zeg maar je hoor‘. Ze plaatste ons daarmee symbolisch op dezelfde hoogte. Weg bewondering.

Neem een voorbeeld aan de koningin. Wie zou er nog naar het staatshoofd opkijken, wanneer ze regelmatig als ‚een van ons‘ een bier wegklokt in de stamkroeg? Met haar kledij, die paleizen, het accent en haar schaarse media optredens creëert zij veel afstand tot de burger. Als ze dan een keer emoties laat zien (denk aan de Bijlmerramp of de Apeldoornse aanslag), vindt iedereen haar meteen geweldig. Die gepaste afstand, op je voetstuk blijven staan - door die truc is zij een veelgeprezen staatshoofd.

In buurlanden gaat het er beleefder aan toe. Hier in Duitsland (ik woon in Bonn) spreekt men elkaar aan met ‚u‘ (op schrift zelfs U), ook ouderen naar jongeren. Tenzij je afsprekt om te ‚duzen‘. Ook verworven titels worden gebruikt bij het aanspreken. Vroeger werd zelfs de vrouw van Herr Dr met de doctorstitel aangesproken. Die Duitse omgangsvormen hoeft Nederland niet te kopiëren. Maar respect in de samenleving begint met uitingen van respect in de aanspreekvorm. Dat geldt voor politici, maar ook voor de timmerman die nauwkeurig werkt, de loodgieter die uw vastgelopen gootsteen ontstopt, en de arts die uw klachten met zorg behandelt. Allen zijn autoriteiten in hun vakgebied. Iedereen wil gewaardeerd worden in zijn werk, maar tutoyeren negeert dat en kleineert de vakman.

Vousvoyeren creëert ook allerlei voordelen. Ik hoef de secretaresse op maandagochtend niet te vragen hoe het weekend met haar schoonfamilie was. Wij kennen elkaar daar niet goed genoeg voor. En omdat we afstand houden door elkaar met ‚u‘ aan te spreken, hoeven wij ook niet, zoals in Nederland, net te doen alsof. Ook heb ik hier nooit een ongemakkelijk moment waarop ik mij afvraag of ik iemand moet vousvoyeren of tutoyeren. En een zin als ‚u bent echt een klootzak‘ klinkt voor geen meter. De uitschelder zal toch echt met een argument moeten komen.

Tot slot is het verwarrend om elkaar altijd maar te tutoyeren. ‚Sven wint goud‘ kopte NOS.nl in 2010. Dat klinkt als alsof een kindsterretje de playbackshow heeft gewonnen. Ook eindigt het NOS ochtendnieuws soms met 'hier gaat het verder met Merel en Leonie'. Voor de presentator is het leuk (denk ik) om deze dames persoonlijk te kennen, maar de kijker schiet er niets mee op.

Dank voor het lezen van dit stuk en ik ben benieuwd naar uw reacties. Als u uitgelezen bent, kan ik u overigens ook de stukken van Marcel en Peter aanraden, alsmede de nieuwsberichten over Mark en Viktor.